

## REPUBLIKA HRVATSKA

### RJEŠENJE

Županijski sud u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sudaca tog suda Ivana Turudića kao predsjednika vijeća te Tanje Pavelin Borzić i Jasne Galešić kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Ivane Bujas kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženog Branimira Glavaša i drugih, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavka 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 53/91., 39/92., 91/92., 31/93. - pročišćeni tekst, 35/93. - ispr., 108/95., 16/96. - pročišćeni tekst i 28/96.; u daljnjem tekstu: OKZRH), odlučujući o prijedlogu optuženog Branimira Glavaša za ukidanje istražnog zatvora, dana 31. ožujka 2015.,

#### r i j e š i o j e :

Na temelju članka 127. stavak 4. u svezi članka 125. stavak 1. točka 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine" broj 152/08., 76/09. i 80/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14 -dalje u tekstu: ZKP/08) **ukida se istražni zatvor**

protiv:

**optuženog BRANIMIRA GLAVAŠA**, sina Ljubomira i Zore, rođene Pandžić, rođenog 23. rujna 1956. u Osijeku, s prebivalištem u Osijeku, Šetalište P. Preradovića 7, Hrvata, državljanina Republike Hrvatske.

Optuženi Branimir Glavaš **ima se odmah pustiti na slobodu.**

#### Obrazloženje

U tijeku je kazneni postupak pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske protiv optuženog Branimira Glavaša i dr., povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu broj K-DO-105/06 od dana 30. rujna 2008., zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. i dr. OKZRH, a nakon što je Ustavni sud Republike Hrvatske odlukom broj U-III-4150/2010 i dr. od 12. siječnja 2015., ukinuo drugostupanjsku presudu u ovom predmetu.

Optuženi Branimir Glavaš nalazi se u istražnom zatvoru temeljem rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: II-Kž-75/15-4 od 2. ožujka 2015., kojim je preinačeno rješenje ovoga suda od 6. veljače 2015., broj Kv-rz-5/15 na način da je protiv optuženog Glavaša određen istražni zatvor na temelju članka 123. stavka 2. ZKP/08, koji može trajati do

pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, ali ne dulje od kazne na koju je optuženi Branimir Glavaš nepravomoćno osuđen. Dana 05. ožujka 2015. optuženi Glavaš je uhićen te se nalazi u istražnom zatvoru Zatvora u Zagrebu, a dana 29. ožujka 2015. hospitaliziran je u bolnici Zatvora u Zagrebu, gdje se i sada nalazi.

U povodu izjavljene ustavne tužbe optuženog Glavaša, Ustavni sud Republike Hrvatske dana 23. ožujka 2015., pod brojem U-III-1157/2015 donio je odluku kojom je ukinuo rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: II-Kž-75/15-4 od 2. ožujka 2015. u dijelu izreke koji glasi: "koji istražni zatvor po ovom rješenju može trajati do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, ali ne dulje od kazne na koju je optuženi Branimir Glavaš nepravomoćno osuđen" i naložio da o istražnom zatvoru odnosno o duljini njegova daljnjeg trajanja Vrhovni sud Republike Hrvatske ponovno odluči, a ako to ne učini do tada ili ne odluči drugačije, istražni zatvor prestaje 5. travnja 2015., pri čemu je Vrhovni sud Republike Hrvatske također dužan ocijeniti postoji li povreda članka 14. u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkom a) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak 14/02. i 1/06.).

Dana 30. ožujka 2015., rješenjem broj II Kž-122/15, Vrhovni sud Republike Hrvatske, u ponovljenom postupku, donio je odluku da istražni zatvor protiv optuženog Glavaša određen rješenjem toga suda od 02. ožujka 2015., broj II Kž-75/15 može trajati najdulje do 05. svibnja 2016.

Istog dana, 30. ožujka 2015., braniteljica optuženika Višnja Drenški Lasan, odvjetnica u Zagrebu, podnijela je prijedlog za ukidanje istražnog zatvora. Razloge za takav prijedlog nalazi u odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske od dana 23. ožujka 2015., pod brojem U-III-1157/2015, koji je naveo da razlozi zbog kojih je određen istražni zatvor nisu objektivno opravdani, nisu razmjerni naravi potrebe za lišenjem slobode te su diskriminatorni, kao i zbog lošeg zdravstvenog stanja optuženika.

Spis je dostavljen izvanraspravnom vijeću na odluku o prijedlogu optuženog Glavaša za ukidanje istražnog zatvora, slijedom čega je dana 31. ožujka 2015. godine održano ročište na koje su pristupili zamjenik Županijskog državnog odvjetnika Silvije Sušac i braniteljica optuženika, Višnja Drenški Lasan, odvjetnica u Zagrebu, dok je optuženi Glavaš izjavio da ne želi prisustvovati ročištu zbog zdravstvenih razloga.

Braniteljica Višnja Drenški Lasan istaknula je kako je prijedlog za ukidanje istražnog zatvora u ovom trenutku najefikasnije i najbrže pravno sredstvo koje optuženom Glavašu stoji na raspolaganju iako iz odluke Ustavnog suda proizlazi da taj sud zadržava pravo nadzora nad odlukom Vrhovnog suda, jer je za takav nadzor potrebno vrijeme od barem dva do tri tjedna. Također je istaknula kako je proučavanjem odluke Vrhovnog suda kojom se određuje maksimalno vrijeme koje optuženi Glavaš može provesti u istražnom zatvoru, utvrdila da je povrijeđeno načelo vladavine prava jer je zamijenjeno načelom vladavine sudova, a takva odluka je i suprotna izraženom stajalištu Ustavnog suda u odluci broj U-III-2507/2008.

Smatra da Vrhovni sud Republike Hrvatske nije postupao po odluci Ustavnog suda broj U-III-1157/2015, a posebno po točkama 26, 27, 28 i 29 te odluke čime je i povrijeđeno načelo vladavine prava. Analizirajući metodu Vrhovnog suda koja joj se čini neprihvatljivom ipak dolazi do zaključka da su ostali suoptuženici u postupku izdržavali različita trajanja kazne zatvora i to u pravilu da su veći postotak kazne izdržali optuženici sa manjom kaznom zatvora, a manji postotak oni sa najvećom kaznom zatvora pa je tako optuženik sa kaznom

zatvora u trajanju od 7 godina izdržao, po izračunu Vrhovnog suda RH, 68% kazne. Kada bi se isti kriteriji primijenili prema optuženom Glavašu, tada više ne bi bilo uvjeta za primjenu mjere istražnog zatvora.

Kao posljednje, napomenula je da je optuženi Branimir Glavaš po ulaganju pravnog sredstva dospio u nepovoljniji položaj od onoga u kojem bi bio da ga nije uložio ili da o njemu nije odlučivano jer bi dana 18. ožujka 2015. stekao uvjete za uvjetni otpust te je predložila da vijeće donese odluku kojom se ukida istražni zatvor njenom branjeniku.

Zamjenik ŽDO-a se usprotivio prijedlogu obrane za ukidanje istražnog zatvora. Smatra da je iz odluke Vrhovnog suda jasno do kada istražni zatvor može trajati, da je isti i nadalje egzistentan, a u odnosu na zdravstveno stanje optuženika naveo je da je samoskrivljeno i da ne može biti razlog za ukidanje istražnog zatvora.

Nakon održanog ročišta i razmatranja spisa predmeta ocjena je ovog vijeća da je prijedlog optuženog Glavaša za ukidanje istražnog zatvora osnovan.

Prilikom odlučivanja o prijedlogu odnosno o daljnjoj opstojnosti razloga za primjenu mjere istražnog zatvora, vijeće je u svjetlu odluke Ustavnog suda U-III-1157/2015 od 23. ožujka 2015. cijenilo i ustavna i konvencijska prava optuženika te je provelo test opravdanosti daljnje primjene mjere istražnog zatvora.

Test opravdanosti zahtijeva najprije razmotriti bi li daljnje zadržavanje optuženika u istražnom zatvoru bilo zakonito ili u skladu sa zakonom, potom bi li cilj koji se time postiže i dalje bio legitiman i na kraju, ali samo ako su prva dva navedena elementa afirmativno utvrđena, provodi se test razmjernosti kao posljednji korak unutar testa opravdanosti.

Dakle, sud je obvezan prilikom svakog odlučivanja o opstojnosti mjere istražnog zatvora, time i u konkretnom slučaju, ispitati je li ta mjera u skladu sa zakonom, kao i postojanje legitimnog cilja lišenja slobode, osobito s aspekta zabrane pretvaranja istražnog zatvora u kaznu te samo ako su ta dva elementa afirmativno utvrđena, provodi se test razmjernosti.

Afirmacija prvog elementa u razmatranju testa opravdanosti odnosno utvrđenje da bi daljnja primjena mjere istražnog zatvora bila u skladu sa zakonom, proizlazi iz rješenja Vrhovnog suda RH broj II-Kž-75/15-4 od 2. ožujka 2015. o određivanju istražnog zatvora protiv optuženog Glavaša po zakonskoj osnovi propisanoj u odredbi članka 123. stavak 2. ZKP/08, koje se temelji na dva odlučujuća čimbenika i to, da je protiv njega donesena prvostupanjska presuda kojom je proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju duljem od pet godina i da je navedena činjenica zakonom propisana kao osnova za određivanje obligatornog istražnog zatvora u trenutku izricanja presude.

Nasuprot tome, ocjenjujući drugi element testa opravdanosti odnosno bi li cilj koji se postiže zadržavanjem optuženog Glavaša u istražnom zatvoru i dalje bio legitiman, vijeće je utvrdilo da više ne postoji dostatna veza između prvostupanjske presude i daljnje primjene mjere istražnog zatvora zbog čega ni svrha obligatornog istražnog zatvora više nije legitimna.

Naime, ne samo odredbom članka 4. stavak 1. ZKP/08 već i konvencijskim pravom pa i člankom 16. stavak 2. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14; dalje: Ustav) propisano je da svako ograničenje slobode ili prava

mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju, a sve kako bi primjenom mjere istražnog zatvora bio ostvarena legitiman cilj lišenja slobode odnosno svrha zbog koje je isti određen.

Usprkos tome što i dalje postoje dva odlučujuća čimbenika na temelju kojih je Vrhovni sud Republike Hrvatske odredio istražni zatvor protiv optuženog Glavaša, konkretan slučaj Ustavni sud Republike Hrvatske ipak označava kao osobit, atipičan i jedinstven u dosadašnjoj praksi jer se ne može podvesti ni pod jednu od uobičajenih situacija i to stoga, što se određivanje istražnog zatvora nije dogodilo "pri izricanju presude" niti je bilo procesna posljedica preinačenja ili ukidanja prvostupanjske kaznene osude drugostupanjskom presudom, već je posljedica ukidanja pravomoćne drugostupanjske kaznene osude odlukom Ustavnog suda, pri čemu je prvostupanjska osuda (u kojoj je bila izrečena stroža kazna zatvora od one koju je pravomoćno odredio Vrhovni sud Republike Hrvatske u ukinutoj presudi) ostala pravno egzistentna.

Cijeneći pravna stajališta izražena u odluci Ustavnog suda RH broj U-III-1157/2015 od 23. ožujka 2015. i to, da iako Ustavni sud Republike Hrvatske smatra nespornim da u ovom slučaju postoji veza između prvostupanjske presude od 8. svibnja 2009. i samog obligatornog istražnog zatvora iz siječnja 2015., istovremeno ističe da je ta veza relativno slaba zbog očitog prekida vremenskog slijeda događaja koji su nastali između izricanja prvostupanjske presude i određivanja istražnog zatvora, pri čemu su se sami događaji zbivali tako da su na kraju doveli i do naglašenog poremećaja u pravnom slijedu primjene zakonskih instituta koji uređuju oduzimanje slobode optuženika odnosno osuđenika.

Nadalje, u istoj odluci se ističe da tu vezu dodatno oslabljuje, a sam taj poremećaj ujedno i dobro ilustrira, činjenica da je u ovom slučaju došlo do odstupanja od uobičajene prakse u primjeni članka 123. stavka 2. ZKP-a/08, budući da ovdje nije bila riječ o "izricanju presude", a postupak određivanja istražnog zatvora pokrenuo je državni odvjetnik, a ne sud po službenoj dužnosti.

Osim toga, i prema ustaljenim stajalištima Europskog suda za ljudska prava (u predmetu James, Wells i Lee protiv Ujedinjenog Kraljevstva (presuda, 18. rujna 2012., zahtjevi br. 25119/09, 57715/09 i 57877/09), pritvaranje mora biti u izravnoj vezi s osuđujućom presudom kojom je izrečena kazna zatvora, odnosno mora biti izravna posljedica te presude, ali samo ako postoji dovoljna uzročna veza između inicijalne presude i ponovnog pritvaranja ili njegova produljenja (sufficient causal connection), a u presudi Weeks protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 2. ožujka 1987. Sud primjećuje da protekom vremena veza između inicijalne osude (initial conviction) i kasnijeg lišavanja slobode postupno postaje sve slabija.

Da bi i s tog aspekta razmotrilo potrebu daljnje primjene mjere istražnog zatvora, vijeće je kao svježije argumente uzelo odluku Ustavnog suda RH od 23. ožujka 2015. i činjenicu stjecanja formalnih uvjeta optuženog Glavaša za ostvarivanje prava na uvjetni otpust s danom 18. ožujka 2015. i to, u značenju koje takvim argumentima daje Europski sud za ljudska prava u svojoj praksi (v., primjerice, predmet K. i T. protiv Finske, presuda, veliko vijeće, 12. srpnja 2001., zahtjev br. 25702/94, § 147.).

Tako je vijeće cijeno i pravno stajalište Ustavnog suda RH da je u ovom slučaju za ocjenu postojanja legitimnog cilja relevantno i višegodišnje izdržavanje kazne zatvora za djelo zbog kojeg se sada optuženi Glavaš nalazi u istražnom zatvoru. U pritvoru te na

izdržavanju kazne po presudi donesenoj u Bosni i Hercegovini u postupku egzekviture do 20. siječnja 2015. godine, kada je nadležni sud Bosne i Hercegovine nakon dostavljanja odluke Ustavnog suda broj: U-III-4150/2010 i dr. od 12. siječnja 2015., obustavio njegovo daljnje izvršenje kazne zatvora i pustio ga na slobodu 20. siječnja 2015. godine, nakon čega je uhićen dana 05. ožujka 2015. na temelju odluke Vrhovnog suda RH broj II Kž-75/15 od dana 02. ožujka 2015., optuženi Branimir Glavaš je u Republici Hrvatskoj te u Bosni i Hercegovini radi ovog postupka ukupno bio lišen slobode – uključujući pritvor, istražni zatvor i izdržavanje kazne - pet (5) godina, dva (2) mjeseca i dvadesetsedam (27) dana.

Dakle, ukupnim lišenjem slobode na dan donošenja ove odluke optuženi Glavaš je već izdržao 2/3 kazne zatvora koja mu je bila određena ukinutom drugostupanjskom presudom Vrhovnog suda RH, odnosno više od 1/2 kazne koja mu je određena pravno egzistentnom prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Zagrebu od 8. svibnja 2009.

Povezujući sve navedene okolnosti, vijeće smatra da su one u svojoj ukupnosti, dovele do daljnjeg slabljenja uzročne veze između prvostupanjske presude i istražnog zatvora pa sada više nema dostatnih razloga za daljnjim zadržavanjem optuženog Glavaša u istražnom zatvoru. Osim toga, to bi bilo protivno i osnovnom postulatu da se nikoga ne može staviti u nepovoljniji položaj nakon što je uspio sa svojim pravnim sredstvom, a to je u konkretnom slučaju ustavna tužba povodom koje je ukinuta presuda Vrhovnog suda RH te je predmet vraćen u stadij odlučivanja o žalbama na prvostupanjsku presudu. Naime, da optuženi Glavaš nije podnio ustavnu tužbu ili da s njom nije uspio sada bi se nalazio na slobodi, na uvjetnom otpustu s izdržavanja kazne zatvora u Bosni i Hercegovini.

Iako je uvjetni otpust pogodnost strogo osobnog karaktera i osoba se pušta na uvjetnu slobodu odlukom Povjerenstva/upravitelja kaznenog tijela kada ocijene da je dio vremena kazne u kojem je osuđeniku bila oduzeta sloboda postigao svoju svrhu u smislu generalne i specijalne prevencije te da je vrijeme provedeno na izdržavanju kazne dovoljno odgojno utjecalo na osuđenu osobu da shvati grešku svog postupanja kojim je ostvarila obilježja kaznenog djela za koje se osuđena, ovo vijeće smatra, a sukladno i izraženom stavu u odluci Vrhovnog suda RH broj II Kž-122/2015, da je vrlo vjerojatno da bi optuženi Glavaš dobio uvjetni otpust prije isteka kazne koju je izdržavao. Točnije, Vrhovni sud Republike Hrvatske RH u navedenoj odluci navodi, da Ustavni sud Republike Hrvatske nije donio odluku koja je dovela do obustave izvršenja kazne zatvora protiv optuženog Glavaša osnovano je pretpostaviti da bi upravnik zavoda podnio prijedlog za uvjetni otpust u veljači 2015. jer bi optuženik 2/3 izrečene kazne izdržao 18. ožujka 2015. Iako to u ovom trenutku više nije moguće egzaktno odrediti, vijeće smatra da se navedeno ima tumačiti isključivo u korist optuženika prilikom razmatranja potrebe za daljnjim ograničenjem njegove slobode kao temeljnog ljudskog prava pa zato uzima utvrđenim da bi s danom 18. ožujka 2015., kada stječe formalne uvjete za ostvarivanje prava na uvjetni otpust s izdržavanja kazne zatvora u Bosni i Hercegovini, optuženi Glavaš bio pušten na slobodu. Nastup te okolnosti je i prema stajalištu koje izražava Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci važan element za utvrđivanje postojanja osnove za daljnje zadržavanje optuženika Glavaša u istražnom zatvoru.

Budući da više ne postoji dostatna uzročna veza između nepravomoćne presude i daljnjeg zadržavanja u istražnom zatvoru, cilj odnosno svrha daljnjeg zadržavanja optuženog Glavaša u istražnom zatvoru gubi potreban stupanj legitimiteta.

S obzirom na to da drugi element testa opravdanosti nije afirmativno utvrđen, to se ovo vijeće nije ni upuštalo u provođenje testa razmjernosti kao posljednjeg koraka unutar testa opravdanosti daljnje primjene mjere istražnog zatvora.

Test razmjernosti provodi se, kao i test opravdanosti, u tri koraka ili tri stupnja. To su, razmatranje načela prikladnosti koje znači da osporena mjera koja pogađa pojedinačna prava mora biti prikladna za postizanje cilja, potom ispitivanje načela nužnosti koje znači da prikladna mjera mora biti nužna u smislu da ne postoji nijedna druga jednako prikladna mjera koja bi bila dostupna i koja bi bila manje restriktivna za zaštićena prava i kao treći korak razmatranje načela razmjernosti u strogom ili užem smislu ili načelo vaganja koje znači da prikladna i potrebna mjera ne smije narušiti pravednu ravnotežu i/ili oslabiti, narušiti ili uništiti samu bit zaštićenog prava. Pritom je bitno naglasiti da je samo u slučaju ako su svi navedeni elementi postupno verificirani u postupku moguće utvrditi je li ili nije došlo do povrede načela razmjernosti, ali i da se test razmjernosti ne može svesti na jednostavnu formulu koja bi se mogla primijeniti u svakom konkretnom slučaju (Christoffersen, Fair Balance: Proportionality, Subsidiarity and Primarity).

Složenost problematike je došla do izražaja i u odluci Vrhovnog suda RH broj II Kž-122/15 od dana 30. ožujka 2015. koji je proveo matematički izračun postotaka izdržanih kazni u odnosu na kazne izrečene drugostupanjskom presudom koja više nije pravno egzistentna, kao test razmjernosti u strogom smislu, a na temelju kojeg proizlazi da se svi ostali optuženici nalaze u usporedivim situacijama, za razliku od optuženog Glavaša, iako iz istaknutog postotka izdržane kazne optuženog Krnjaka od 68 % i 65% izdržane kazne koliko bi se prema takvom izračunu odnosilo na optuženog Glavaša, postoji samo neznatna razlika od 3%. Istovremeno npr. između optuženog Krnjaka i optuženog Valentića postoji daleko veće odstupanje od čak 27%, obzirom je optuženi Valentić izdržao 95% kazne. Unatoč tome stav je Vrhovnog suda RH da postoje razlozi za određivanje obligatornog istražnog zatvora protiv optuženog Glavaša, a da u odnosu na ostale optuženike pa tako i optuženog Krnjaka, takvi razlozi ne postoje. Osim toga, iz samog obračuna proizlazi da je postotak vremena lišenja slobode u odnosu na izrečenu kaznu manji što je izrečena kazna veća. S obzirom na takvu tendenciju i činjenicu da je optuženi Krnjak osuđen na kaznu zatvora u trajanju sedam, a optuženi Glavaš u trajanju osam godina, za primijetiti je da se oni nalaze u gotovo istoj situaciji, jer se spomenuta razlika od 3 % koja se javlja među njima može smatrati uvjetovanom upravo razlikom u visinama kazni na koje su osuđeni.

Na kraju je potrebno istaknuti da zdravstveno stanje optuženog Glavaša nije razlog za ukidanje istražnog zatvora, jer se on prema medicinskoj dokumentaciji ne nalazi u životno ugroženom stanju, a samim štrajkom glađu samoskrivljeno ugrožava svoje zdravlje.

Slijedom svega navedenog, riješeno je kao u izreci.

U Zagrebu, 31. ožujka 2015.

ZAPISNIČAR:

Ivana Bujas, v.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA:

Ivan Turudić, v.r.

POUKA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ovog rješenja stranke imaju pravo žalbe u roku 3 (tri) dana od dana primitka pisanog opravka rješenja. Žalba se podnosi pisano u tri primjerka putem ovog suda, a o žalbi odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske.